

Farkas Vilmos És Vilmosné

Ezek az apai nagyszüleim, Farkas Vilmos és Katz Vilma. A kép Szatmárnémetiben készült az 1900-as években. Én nem nagyon tudok semmit az apai nagyapámról, mert az én apám hamar feljött Pestre, ritkán jártak le, és akkor már ugye Románia volt az a rész. Az unokabátyám, úgy gondolom, az édesapjától hallott mindenféle részleteket, és ezeket írta le. [Az apai nagyszülőkről szóló rész Preisz Györgyné unokabátyjának kiadatlan családtörténeti könyvéből való. -- A szerk.] 'Nagyapám Farkas Izsák fuvaros népes családjában született 1848. március 15-én' Géresen [Géres -- Szatmár vm.-i kisközség. -- A szerk.]. Családi szájhagyomány, hogy amikor dédapa egy-két nap múltán oda jutott, hogy az újszülöttet anyakönyveztesse, akkor már Szatmárra is eljutott a pesti nagy események híre [az 1848-as forradalomé]. Így aztán, amikor Farkas Izsák fuvaros előadta, hogy fiának a Wilhelm nevet szánta, a jegyző mérgesen lecsapta a tollát, hogy csak úgy percegett, s így kiáltott fel: 'Mit Wilhelm! Vége a német világnak, a fiú neve Farkas Vilmos!' A család férfi tagjainak héber nevei között állandóan visszatér a Zev, ami Farkast jelent. 'A nagyapa nemigen járt iskolába. Ház körüli munkában meg a fuvarozásnál, a rakodáshoz, szállításhoz, lóápolásra, a kocsi rendben tartására szükség volt a gyerekekre. [...] Legénykorában nagyapa Szatmárnémetibe került, ahol elszegődött egy Swartz nevű zsidó gabonakereskedőhöz zsákoló munkásnak. [...] Az idők folyamán a gazdája megtette raktárnoknak. [...] Nagyapa feladatai közé tartozott az is, hogy aratókat kellett felfogadni, mivel a kereskedő alkalmilag földeket bérelt, illetve lábon álló gabonát is vásárolt oly módon, hogy betakarításáról ő gondoskodott.' [Szatmárnémeti: Szatmár vm.-i város, lakossága 1869-ben 18 400 fő volt. -- A szerk.] 'Volt neki azonban egy nagyon nagy ambíciója: vágyott tanulni, írni-olvasni akart megtanulni. A tanulás, a könyv, számára gyerekkora óta misztikus rajongás tárgya volt, alighanem azért, mert Farkas Izsákéknál ritka vendég volt, csak ünnepekkor került az atya kezébe egy szakadozott szegélyű imakönyv, olvasta a betűket, szavakat, anélkül, hogy azok jelentését értette volna. [...] Azért is ment be a városba, mert remélte, hogy vágyalmát megvalósíthatja. Megtanult [a rabbitól] olvasni magyarul és héberül, írni szépen, gyöngybetűkkel. [...] Amikor a nap végén a gabonarakorból hazatért, megmosdott, tisztába öltözött, a család

vacsorához ült. Utána eligazította a családi ügyeket, aztán végre visszavonulhatott [...] kedves könyveihez. Olvasás, a szentkönyvek bújása, ez volt az ő gyönyörűsége. [...] Az évek során beszerezte a héber nyelvű szent irodalom nagy részét. Újságot is olvasott, a 'Szatmári Hírmondó'-t. A könyvespolcain volt egy-egy kötet Petőfi és Arany János, egy vékony kötet Kiss József, meg néhány Kincses kalendárium, Szatmári népszokások és hasonló kiadványok.' 'Amikor nagypapa megházasodott, gyermekei számából következtetve körülbelül 22 éves lehetett, és az ugyancsak szegény családból való Katz Vilmaát vette el [szül. Csomaköz (Szatmár vm.-i kisközség), 1853 -- A szerk.], aki akkor 17 éves volt. [...] Katz Vilma 11 gyereket hozott a világra. Kettő meghalt, kilencet -- öt fiút, négy lányt -- fölneveltek. [...] Mindegyik gyereknek ki volt osztva a munkája a ház körül. Asztalnál kevés szó esett. Aki beszél, könnyen éhes marad, a maradékot megeszik a többiek. A nagypapa száját hangos szó sosem hagyta el, kezét nem emelte, elegendő volt, ha valamelyik rendetlenkedő gyerekre szemrehányóan ránézett. Nagymama annál jobban pörgette a szót. Keze is könnyen eljárt, bár ezért azt módjával.' A nagypapa hirtelen halt meg, és 'hirtelen kellett a temetésről gondoskodni. Kocsit küldtek a rabbiért, aki Szatmár másik végében lakott. Az azonban nélküle tért vissza. Mint Miklós jelentette, a rabbi úr, amikor megtudta, mi történt, [...] gyorsan elmondott egy halotti búcsúztató mondatot, majd elküldte a kocsit, mondván, hogy [...] a Farkas Vilmos temetésére ő gyalog megy. Felöltötte magára a fekete talárját, feltette fejébe a szögletes papi kalapját, fogta az imakönyvet, minden szükségessé, s úgy ballagott végig balján az ugyancsak gyászöltözötű kántorral a városon. [...] Temetés után a testvérek felszámolták a házat, az ingóságokat elosztották, majd a pesti fiúk összecsomagolták anyjuk és Helén testvérük holmijait, és magukkal vitték őket Budapestre. [...] Katz Vilma nem sokkal élte túl a férjét. Meghalt 1922. január 26-án.'